

Dr hab. Małgorzata H. Kowalczyk, prof. UMK
Wydział Filozofii i Nauk Społecznych
Uniwersytet Mikołaja Kopernika
Toruń

Recenzja

Osiągnięcia naukowego dr Anny Dąbrowskiej pt. „Zasoby osobiste i społeczne a dobrostan psychiczny wychowanków młodzieżowych ośrodków wychowawczych” (Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2023) a także innych osiągnięć naukowych, projektowych, aktywności w instytucjach naukowych polskich i zagranicznych

Recenzja przygotowana została w postępowaniu habilitacyjnym w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie pedagogika, a wykonana na zlecenie Rady Doskonałości Naukowej

1. Informacje wstępne

Pani Anna Dąbrowska jest absolwentką Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Jana Kochanowskiego w Kielcach, gdzie uzyskała w 1990 tytuł magistra pedagogiki. Natomiast stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki uzyskała w 2008 roku w Instytucie Badań Edukacyjnych w Warszawie po obronie rozprawy doktorskiej „*Rodzina dysfunkcyjna w przestrzeni życiowej dorastających. Aspekty pedagogiczne*”. Ponadto Habilitantka systematycznie uzupełniała i rozwijała swoje kompetencje kończąc w 2020 roku czteroletnie szkolenie psychoterapii systemowej (w Ośrodku Szkoleń Systemowych w Krakowie) oraz studia podyplomowe z zakresu Zarządzania instytucją oświatową w zreformowanym systemie edukacji, które organizowała Wyższa Szkoła Biznesu i Przedsiębiorczości w Ostrowcu Świętokrzyskim (2014).

Zawodowo jako pracownik naukowo- dydaktyczny Pani Anna Dąbrowska związana była z UKSW w Warszawie, Uniwersytetem Jana Kochanowskiego w Kielcach, Wyższą Szkołą Umiejętności w Kielcach, Wyższą Szkołą Humanistyczno- Przyrodniczą w Sandomierzu oraz Wyższą Szkołą Biznesu i Przedsiębiorczości w Ostrowcu Świętokrzyskim, gdzie dodatkowo

pełniła funkcję dziekana Wydziału Pedagogiki i Nauk o Zdrowiu. Aktualnie, od 2016 jest pracowniczką Uniwersytetu Jagiellońskiego, Wydziału Filozoficznego, Instytutu Pedagogiki. Ponadto kontynuuje współpracę z Krakowską Akademią im. Andrzeja Frycza-Modrzewskiego.

2. Monografia naukowa

Najważniejszym osiągnięciem naukowym wskazanym przez Habilitantkę jest monografia pt. „*Zasoby osobiste i społeczne a dobrostan psychiczny wychowanków młodzieżowych ośrodków wychowawczych*” wydana w 2023 przez Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego. Monografia ma charakter badawczy, osadzona została w obszarze pedagogiki resocjalizacyjnej. Sama koncepcja odniesienia posiadanych zasobów osobistych i społecznych do poczucia dobrostanu psychicznego młodzieży niedostosowanej jest dość interesująca, może bowiem stać się inspiracją dla projektowania oddziaływań resocjalizacyjnych. Struktura monografii jest typowa dla prac empirycznych i obejmuje trzy zasadnicze części. Część teoretyczna składa się z trzech rozdziałów odpowiadających tematycznie kwestiom zawartym w tytule książki. Rozdział pierwszy został poświęcony omówieniu zagadnienia zasobów psychospołecznych oraz ich roli w rozwoju człowieka, w szczególności młodego człowieka wchodzącego lub doświadczającego przemian w fazie adolescencji. Słuszne z perspektywy oceny całości pracy okazało się odwołanie do teorii Eriksona podczas dokonywania charakterystyki tej fazy rozwojowej. Ważną kwestią poruszoną w rozdziale jest, poza wyjaśnieniem istoty zasobów odniesienie się także do deficytów takich jak stres czy symptomy depresji, które to czynniki w sposób istotny zakłócać mogą rozwój młodego człowieka. W ostatnich latach szczególnie niepokojące jest nasilenie stanów depresyjnych jak i samej depresji wśród młodzieży, które należy traktować jako ważne czynniki zaburzające procesy rozwojowe mogące prowadzić do zachowań autodestrukcyjnych. Zarówno z perspektywy wychowawczej jak i resocjalizacyjnej jest to zatem bardzo ważny element badań. Poza zasobami osobistymi Autorka zwraca także uwagę na zasoby społeczne, które jako element wsparcia społecznego pełnią znaczącą rolę w procesie rozwoju, pokonywaniu trudności i radzeniu sobie ze stresem i problemami. Uzupełnieniem zagadnień dotyczących roli zasobów w procesie kształtowania tożsamości człowieka jest zawarta w kolejnym podrozdziale teoria zachowania zasobów Hobfolla, która wyjaśnia zachowanie jednostki w różnych sytuacjach trudnych lub problemowych wywołujących stres. Według autora tej teorii aktywność każdej jednostki jest ukierunkowana